

Bara fem år efter piratpartirörelsens grundande kom Piratenpartei in i Berlins parlament med dunder och brak. De utlovar mer transparens i politiken, legalisering av droger och gratis kollektivtrafik. Men vad mer? Vår reporter Emma Lilliestam åkte ner till Berlin för att ta reda på varför så många röstat på ett parti utan heltäckande politik.

Text, bild och layout:
Emma Lilliestam

Det är söndagkväll den 18 september. I en inrökt klubblokal i Berlinstadsdelen Kreuzberg sitter nästan 1000 människor i spänd förväntan. En av dem är svenska Piratpartiets förre ordförande Rick Falkvinge. Femton andra i rummet kommer inom drygt en månad ha nya jobb som parlamentarikern i Berlins delstatsparlament, lantdagen.

För det blir en skräll. 130 000 berlinare tycker att Piratenpartei är värt en chans i parlamentet. Bara sex av tio röstberättigade har faktiskt tagit sig till valurnorna, men av dessa har 8,9% valt det hittills oetablerade partiet. Valframgångarna är tydliga i hela staden, och partiet sitter numera även i alla tolv kommunfullmäktigen.

Piratenparteis intåg i lantdagen var både väntat och oväntat. I ungefär en månad före valet låg partiet konstant runt femprocentspärren i valprognoserna. Tre dagar innan hade de 9%. Och en månad efter valframgången ligger partiet runt 8% i hela landet. Svenska Piratpartiets grundare Rick Falkvinge såg opinionssiffrorna i september. –Då insåg jag att de skulle komma in och bokade en biljett ner. Det var en otrolig upplevelse att vara på plats på valvakan med åtta-niohundra tokigt euforiska människor, säger han.

Rick Falkvinge startade det första Piratpartiet den 1 januari 2006. Det var inte den första partibildningen i sitt slag, men namnet är lätt att komma ihåg och lätt att koppla ihop med piratfrågor, det vill säga integritet och kultur på internet. Snabbt hade partiet fått medieuppmärksam-

TV-bolaget RBB filmar på en piratfest på ett inrökt café. Vad Piratenpartei än gör veckorna efter valsuccén är medierna

Piraterna ska leva rövare i p

I fem år har de möjlighet att påverka i maktens med ideologi men utan realpolitik – kommer d

het och en medlemsbas. På nyårsafton 2006 grundades det tyska Piratpartiet, Piratenpartei Deutschland. Knappt fem år senare når piraterna i Berlin den största valframgången som något Piratparti i världen har haft.

Tyska Piratenpartei skiljer sig en del från sitt svenska moderparti. Svenskarnas program består av samma informationspolitiska saksfrågor som vid grundandet för nästan sex år sedan. I Tyskland har de ett bredare program, med bland annat nytt socialförsäkringssystem, legalisering av marijuana och mer transparens i politiken.

–Sverige hade det första Piratpartiet, men nu är det Tyskland som har på sig ledartröjan, säger Rick Falkvinge

Enligt honom har tyskarna också haft en större framförhållning i sitt arbete för att bli invalda.

–I Sverige har vi börjat arbeta åtta månader före ett val,

men i Tyskland har de jobbat mer metodiskt. De har haft ett långsiktigt anslag och det har verkligen betalat sig, säger han.

“Wir sind eine bunte Masse!”

Vi är en färgglad massa är en mening man kan höra mycket i tyska piratkretsar. Men det finns ett tydligt mönster hos de som blivit invalda i lantdagen. De är unga män med naturvetenskaplig eller teknisk utbildning.

Piratenparteis lantdagsgrupp består av femton personer. En är kvinna: 19-åriga Susanne Graf. En är född utomlands, i Tjeckien. Pavel Mayer, 45, flyttade dock till Västtyskland vid tre års ålder.

Alla har studentexamen och har högre utbildning. Tretton har tekniska eller naturvetenskapliga utbildningar eller yrken. Undantagen är Fabio Reinhardt, frilansjournalist, och Oliver Höfinghoff, företagsekonom. Den äldsta i

gruppen är 55 år, men medelåldern ligger runt 30. För att vara en ”färgglad massa” är de alltså demografiskt påfallande lika.

Snedfördelningen mellan kvinnor och män är dock inte genomgående i partiet. I Jungpiratens, partiets ungdomsförenings, styrelse är fyra av sju män, och både ordförande och vice är kvinnor. I medlemsbasen finns också betydligt fler kvinnor än de sju procenten i lantdagsgruppen. Exakt hur många är svårt att veta: partiet för inte egen statistik över sina medlemmars kön. De är i princip mot all form av kvotering, men i Tyskland är det också vanligt att partier har nästan bara män på sina listor. Bland de etablerade partierna har bara de Gröna och vänsterpartiet Linke varannan damernas.

Var ska man placera de tyska piraterna på en höger-vänsterskala? Själva säger de att de varken är höger eller

vänster, utan blickar framåt. Det andra, mindre slagfärdiga svaret, är att de är socialliberala.

–Vi har en engagerad socialpolitik som vanligtvis räknas som vänster, och är en medborgarrättsrörelse, vilket brukar räknas som mitten. Dessutom har vi massor med frågor som är varken-eller, säger förbundsordförande Sebastian Nerz till tv-kanalen ARD.

Enligt statistikinstitutet Forsa ligger medelpiraten strax vänster om mitten. Detta är, enligt institutets chef Manfred Güllner, ett område som Socialdemokraterna har lämnat öppet på sin resa högerut. Piraterna är ett alternativ för “alternativa” som inte anser sig sedda av det politiska etablissemangen. Piraterna blir ett alternativ för de som tidigare missnöjesröstat på de Gröna, men också för borgerliga väljare, då de varken är vänsterradikaler eller högerextremister.

aldrig långt borta.

Parlamentet korridorer. Ett parti som inte kan hålla sams?

Piratenpartei grundades med samma frågor som sitt svenska moderparti: patent, integritet och kultur. Sen beslöt den federala regeringen att det skulle vara möjligt att avgiftsbelägga universitetsutbildning, och så blev det en piratfråga att stoppa avgifterna. Sen dess har det rullat på. Piraterna vill legalisera cannabis och ha fördomsfri "beroende-undervisning" på vetenskaplig grund i skolorna. Undervisningen skulle inte bara handla om traditionella droger, utan beroende i ett större kontext.

På längre sikt vill Piratenpartei att det ska bli lättare att bli medborgare i Tyskland. Det ska till exempel räcka med att man är född i landet för att också räknas som tysk. Som det är nu har alla EU-medborgare som bor i Tyskland rösträtt i kommunalval. Piraterna vill utvidga det till att gälla fler val och utlänningar som

Daniel Koch, pirataktivist

inte är EU-medborgare, och sänka rösträttsåldern. De vill dessutom införa medborgarlön, alltså en grundinkomst som det går att leva på som inte kräver motprestation. De vill också införa en långtgående offentlighetsprincip.

Vidare vill de liksom alla andra partier att kollektivtrafiken ska fungera bättre. Berlins tunnelbanor U-Bahn och S-Bahn drivs av två olika

Berlins beslutsfattare

Berlin är inte som många tror en kommun, utan en delstat. Staden är sedan 1995 huvudstad i förbundsrepubliken Tyskland.

En delstats riksdag kallas för Landtag, på svenska "lantdag".

Delstaten är vidare uppdelad i tolv kommuner, så kallade bezirk. Dessa styrs av Bezirksverordnetenversammlung, BVV. I detta reportage kallar jag BVV för kommunfullmäktige.

Befolkning: 3,5 miljoner

Statsskuld: 64 miljarder Euro

Grundades 31 december 2006.

I delstatsvalet i Berlin den 18 september 2011 fick partiet 8,9% och därmed 15 platser i delstaten Berlins lantdag. I Berlins tolv kommunfullmäktige har de nu sammanlagt 48 företrädare, och en kommunalrådsplats i stadsdelen Kreuzberg-Friedrichshain.

Den 27 oktober installeras de officiellt som lantdags- och kommunfullmäktigeledamöter.

”

130 000 berlinare tycker att Piratenpartei är värt en chans i parlamentet. Bara sex av tio röstberättigade har faktiskt tagit sig till valurnorna, men av dessa har 8,9% valt det hittills oetablerade partiet

företag. De senaste åren har S-Bahn fått utstå massiv kritik, liknande den som SJ i Sverige får. Privatiseringar och besparingar har lett till att tågen inte blev underhållna, och under långa perioder har inga eller bara hälften av alla S-Bahntåg gått. Att någonting är fel inom S-Bahn håller alla partier med om. Men piraterna vill inte bara rusta upp kollektivtrafiken: de vill också göra den gratis.

Daniel Koch är pirataktivist bosatt i de östra delarna av Berlin. Han har varit med i flera arbetsgrupper och utvecklat politiken, bland annat när det gäller kollektivtrafiken. Han gick med i Piratenpartei år 2009 eftersom han ville engagera sig mot tyska motsvarigheten till FRA-lagen. Under senaste valrörelsen har han lagt ner ungefär två timmar i veckan för partiets räkning, mest med att sätta upp valplakat.

Det är inte ovanligt att man träffar på tyskar som pratar svenska. Daniel Koch är en av dem.

–Jag har varit mycket i Sverige och älskar det. Ni har spännande kultur och musik, och jag läser gärna Henning Mankell.

Daniel Koch säger att kollektivtrafiken får in ungefär 300 miljoner Euro om året i biljettintäkter. Det räcker inte på långa vägar, utan staden

skjuter till enorma summor skattepengar.

Daniel Koch tycker att arbetet med att utveckla politiken kring gratis kollektivtrafik var spännande. Främsta svårigheten var att veta hur det hela skulle finansieras.

–S-Bahn-företaget har ingen transparens och ville inte berätta hur mycket driften kostar, så vi kunde inte räkna ut något exakt, säger han.

Om Piratenpartei får sin vilja igenom kommer det vara möjligt att få tillgång till alla handlingar som upprättas inom kommunala företag, som S-Bahn.

Piratarbetsgruppen kom fram till att det skulle vara möjligt att finansiera hela den berlinska kollektivtrafiken med en höjd skatt på mellan 20 och 70 Euro per person, beroende på beräkningsmodell.

–Skatten kan till exempel vara en delstatsskatt för invånare och en hotellskatt för turister. Eller så kan arbetsgivarna betala skatten, såsom de idag betalar för sina anställdas resekostnader.

2009, när Daniel Koch gick med, hade Piratenpartei ett väldigt smalt program. Det såg han dock inte som ett problem.

–Inriktningen var klar redan då. Sen har vi skapat programmet tillsammans, utan att någon dikterar uppifrån

vad vi ska göra. Man har en bra idé, diskuterar den och sen kommer den in i programmet.

Detta har gjorts möjligt med hjälp av Liquid Feedback, ett internetsystem för diskussion och röstning. Där kan vilken medlem som helst lägga in förslag, som sedan kan bli upptagna i partiets program på partiets årliga kongress.

Daniel Koch tycker att det är samma sorts folk som är piratpartister nu som för drygt två år sedan. Däremot har mediernas rapportering och allmänhetens uppfattning förändrats.

–Partiet har inte ändrat på sig, men bilden har. Förut skrev media om oss som barnporrförespråkare, nu ses vi som de nya Gröna, den nya generationen.

Den nya bilden ser han som någonting väldigt bra, för nu blir de tagna på allvar.

Svenska Piratpartiets grundare Rick Falkvinge har också märkt av den nya mediebilden som finns av Piratenpartei.

–Just nu är det en framgångssaga i medierna. Det är självklart när du slår du igenom på det sättet.

Men efter en tid är smekmånaden över. Då kommer medierna angripa stil, substans eller integritet.

–Medierna kommer fråga sig: var passar piraterna inte in i normen? Men de passar inte in någonstans, så det är dödfött, säger han och fortsätter: –Klär de sig dåligt? Jeans och t-shirt, det finns inte så mycket att säga om det. Lever de inte som de lär? Där kommer medierna nog inte heller hitta något. Då är det bara den faktiskt politiken man kan angripa.

Men även det blir inte så lätt, menar Rick Falkvinge. –Som journalist kan du inte framföra kritiken själv utan måste hitta någon annan.

Men om en gammal professor kommer och säger någonting negativt om PP så förstärker det bara deras underdog-perspektiv: den äldre generationen förstår oss inte.

Rick Falkvinge poängterar dock att skandaler om enskilda personer kan vara svåra att tas med. Inför riksdagsvalet 2010 visade sig en kandidat vara dömd för våldtäkt mot barn, och partiet blev satt i en svår situation.

–Kandidaten var på sista plats i en kommun någonsans, och han togs bort, men det hjälpte inte.

Det hela utspelade sig på sommaren, men medierna skrev om det först veckorna före valet.

–Medierna har ju gått mer och mer från statsgranskande till kvällsunderhållning, menar Rick Falkvinge.

I en debatt har alla en agenda, och det gäller att lista ut vad för någon.

–Moderatorn kan till exempel vilja få en bra debatt, eller bara få sitt varumärke exponerat i bästa sändningstid. Det blir en spelteoretisk analys, men det är de flesta nördar vana vid.

Nördar?

–Vi ska inte förneka att det är där vi kommer ifrån.

Rick Falkvinge berättar om ett plakat som de tyska piraterna hade under valrörelsen. Där stod: ”Nu får även normala människor bli medlemmar”. Det visar på en viss självdistans menar han, och tillägger:

–Att det är nördar som ligger bakom piratrörelsen är inte konstigare än att arbetarrörelsen kommer från arbetare.

Rick Falkvinge, svensk Piratpartist.

Piratenpartei har på intet sätt en heltäckande politik. Framför allt har de än så länge dålig koll på ekonomin. I Public service-kanalen RBB:s utfrågning av småpartierna den 1 september fick toppkandidat Andreas Baum frågan hur stora skulder delstaten Berlin har. Hans svar var ”många miljoner”. Det riktiga svaret är 64 miljarder Euro, vilket är 50 procent mer än Sveriges statsskuld, räknat per capita.

–Det var givetvis dumt att gissa. Jag borde ha sagt att jag inte vet istället, säger Andreas Baum i efterhand till tv-kanalen RBB.

Piratenparteis företrädare säger ofta att de inte vet. De har ingen erfarenhet av parlamentariskt arbete och är mest insatta i paradfrågorna transparens och internet. De har stora luckor i sitt pro-

gram, framför allt när det gäller pengar. I intervjuer och presskonferenser är ”vi har ingen politik om den här frågan” eller ”vi vet ännu inte hur vi ska finansiera det här” stående fraser.

–Piratenpartei kan inte berätta hur allt det här ska finansieras. Men vad har de andra partierna? De kan inte heller förklara hur de ska finansiera sina vallöften, säger journalisten Hans-Ulrich Jörg i en diskussion i Public Service-TV.

Vilka är det egentligen

som har röstat på Piratenpartei? Enligt Infratest Dimap, ett valforskningsinstitut i Berlin, har Piratenpartei tagit röster från alla partier. Femton procent av piratväljarna var soffliggare i förra valet. Lika många har röstat på småpartier som inte kommit in tidigare. En av fem manliga förstagångsväljare och en sjundedel av de kvinnliga dito har valt piraterna, men endast tre procent av människor över 60 år. Bland de etablerade partierna har de gröna, vänstern och socialdemokraterna tappat flest väljare till piraterna.

Men hur kan det egentligen

” Toppkandidaten fick frågan hur stora skulder Berlin har. Hans svar var ”många miljoner”. Det riktiga svaret är 64 miljarder

Simon Kowalewski med piratutrustning: laptop i ryggsäcken, hatt på huvudet och kavaj i orange, partifärgen

bli såhär? Varför lägger 130 000 berlinare sin röst på ett nytt parti utan heltäckande politik?

–Den frågan är exakt vad vi vill att politikerna ska ställa sig, säger Rick Falkvinge och fortsätter:

–De förstår inte nya perspektiv, vad som är centralt för den uppväxande generationen.

Simon Kowalewski är blivande lantdagsledamot i Berlin, och har också ett svar på frågan.

–Det andra utbudet var helt enkelt för dåligt. Berlinarna vill testa någonting nytt.

Han har tidigare varit medlem i PDS, efterträdaren till Östtyska enhetspartiet och föregångaren till nuvarande vänsterpartiet Die Linke. För några år sedan gick han ur partiet, och 2009 engagerade han sig i Piratenpartei.

Opinionsundersökningar några månader innan valet visade att de Gröna var på väg mot 30 procent av väljarstödet. Då skulle de bli Berlins största parti och därmed ge staden sin första kvinnliga borgmästare, Renate Künast. Men när folk väl gick och röstade fick de Gröna ”bara” 17 procent, fyra procentenheter mer än förra valet.

Himmel över Berlin. Var man än befinner sig i staden kan man se

” De Gröna, vänstern och socialdemokraterna har tappat många väljare till Piratenpartei. Men den största gruppen piratväljare röstade inte alls förra valet

–När jag såg att de Gröna skulle ha Renate Künast som toppkandidat, då visste jag att vi vunnit valet, säger Simon Kowalewski.

Av alla etablerade partier har nämligen de Gröna tappat mest till Piratenpartei. Uppe mot två av tio piratväljare har röstat på de Gröna i tidigare val. Men varför hade väljarna inte förtroende för Renate Künast?

–Jag vet inte, det är nog mest en känsla av att hon inte menar någonting hon säger. Och så har hon en väldigt träig framtoning, menar den blivande lantdagsledamoten.

Kanske går det att dra en parallell till Sverige. Socialdemokraterna genomgick en liknande uppgång och fall med Mona Sahlin i spetsen. Kanske har många tyskar svårt att se en kvinna på delstatens ledande post.

Piraterna utmärker sig i maktens korridorer, inte minst klädmässigt. Det vanliga modet i piraternas lantdagsgrupp är jeans och t-shirt med tryck. Simon Kowalewski passar med sitt vildvuxna skägg, oborstade hår och fiskemössa inte in i mallen om hur politiker ”bör” se ut. En av de nya ledamöterna, Gerwald Klaus-Brunner, går sedan 20 år klädd i blåkläder och en palestinasjal på huvudet. I talkshowprogrammet ”Markus Lanz” på public service-kanalen ZDF fick han frågan om han inte borde börja klä sig som en vanlig politiker.

–Seriös politik kommer från seriösa politiker, inte från politiker som klär sig seriöst, svarade Gerwald Klaus-Brunner, och fick en rungande applåd av studiopubliken.

tv-tornet. Om Berlin hade atombombats hade landmärket använts som siktmärke.

Ingen slump att piraterna slog igenom just i Berlin

Berlin är en väldigt speciell stad. Till följd av sitt centrala läge på den europeiska kontinenten och som centrum för sex olika statsbildningar har Berlin en fascinerande historia.

Redan 1880 hade det som senare skulle bli Berlin en miljon invånare. Med industrialiseringen växte många närliggande byar ihop till en storstad. På 1920-talet bildades så den administrativa enhet som vi idag kallar för Berlin. Från början var det bara en av byarna som hette så, men i och med grundandet av Stor-Berlin döptes stadsdelen Berlin om till Mitte.

Under Weimarrepubliken på 20-30-talet var storstaden inte bara centrum för all möjlig kultur. Berlin drog till sig människor med alternativa livsstilar, bohemer och homosexuella.

Sen kom Hitler. Tolv år senare låg staden i aska. Invånarantalet hade minskat från fyra till tre miljoner, och i efterdyningarna till kriget bildades två nya städer: Östtysklands huvudstad Berlin och den västtyska enklaven Berlin. Den östtyska delen fick man inte flytta till hur som helst, och den västtyska var helt inringad av en fiendestat. Västberlin blev återigen en

tillflyktsort för Tysklands alternativa. Unga män som bodde i Västberlin behövde inte göra värnplikten, så det blev en tillflyktsort för vapenvägrare från hela förbundsstaten. Och om man vill göra tonårsrevolt finns väl inget effektivare än att flytta till en isolerad storstad med konstant atombombshot över sig.

Med murens fall 1989 kom den ekonomiska optimismen. Man tänkte sig att många skulle vilja etablera sig i det förenade Tysklands huvudstad, och kontorsbyggnader började växa fram som svamp ur marken. Lyftkranar dominerade utsikten i alla vädersteck. Berlins skyline hade nu inte bara ett östtyskt tv-torn, utan Potsdamer Platz och den nya Riksdagskupolen kom också att bli framträdande landmärken.

Men det visade sig ganska snabbt att få ville etablera sig till Berlin. Tvärt om minskade befolkningen. I vissa områden stod en av fem lägenheter tomma. Särskilt i östra delarna hade man inte brytt sig om att renovera de äldre husen och dessa var, till viss del är, i bedrägligt skick. Följden blev enormt billiga hyror och en utbredd husockupationskultur, en miljö som än en gång drar alternativa och

konstnärligt lagda människor till sig som flugor.

Följden är att Berlin har fått en befolkning som till stora delar ser sig själva som alternativa. I många kretsar är marijuana lika vanligt som billig öl. De alternativa utövar någon form av konst, studerar och festar i de ockuperade husens pub. De har många åsikter, engagerar sig kanske i någon politisk fråga. Samtidigt ser de ofta inte något partipolitiskt alternativ och många är soffliggare. Årets val hade högre valdeltagande än det fem år tidigare. Ändå är det långt lägre siffror än för bara tjugo år sedan. Innan murens fall hade Västberlin ett valdeltagande på mellan 80 och 92 procent, nu senast 60,2.

Så hur kommer det sig att valdeltagandet har minskat med en tredjedel? Mycket bror på hur det politiska landskapet ser ut. Vänsterpartiet Linke är efterträdare till det gamla östtyska enhetspartiet, och har således en mörk historia bakom sig. Det gör partiet ovalbart för många. Socialdemokraterna SPD och Folkpartiet FDP har liknande problem med ideologisk inriktning som deras svenska motsvarigheter. De Gröna har

länge varit de som attraherat flest alternativa väljare, och har långt högre väljarsiffror än sin svenska motsvarighet. Men 30 år efter partiets grundande har de blivit som alla andra partier. De har suttit i regering, byggt motorvägar och startat krig. Och även om partiet fortfarande växer är det en del av den etablerade politiken, med hög lön, politikerspråk och kostym med slips.

I det här politiska läget kommer Piratpartiet som en frisk fläkt. En helt oprövad politisk kraft med fullkomligt nya idéer, med väldigt lite sakinnehåll i politiken men däremot en nyskapande idé om hur politik ska utövas. Inga mer slutna förhandlingar, ingen mer hemlighållande av sådant som vanligt folk har rätt att veta.

I en undersökning som opinionsinstitutet Infratest Dimap gjorde innan valet uppgav fyra av tio berlinska väljare att Piratpartiet borde sitta i Berlins parlament. Enligt den undersökningen är det alltså långt fler än bara de som valt piraterna som tycker att det vore bra om de var med och bestämde. I samma undersökning tyckte 86 procent av piratväljarna att "Piratpartiet är ett alternativ

för de som annars inte skulle rösta" och 93% tyckte att Piratpartiet ser till att även de yngre får någonting att säga till om. Men självklart ligger det också mycket proteströstande bakom valet av Piratpartiet. 6 av 10 piratväljare säger sig välja Piratpartiet för att "ge de andra partierna en tankeställare".

Blivande lantdagsledamot

Simon Kowalewski tror att folk ville testa någonting nytt. – Vi har haft kristdemokratiska regeringar, röda regeringar och rödgröna. Men folk har märkt att det är väldigt lite skillnad på de olika alternativen, så nu testar de något annat.

En del av partiets framgång ligger också i att Berlin är litet till ytan. Det är lätt och billigt för medlemmarna att ta sig runt i hela staden och kampanja.

– Det är mycket svårare att kampanja i en delstat med större yta. Snart är det val i delstaten Schleswig-Holstein, och det kommer nog vara mycket svårare att nå framgångar där, säger Simon Kowalewski.

Medierna är närvarande på lantdagsgruppmötena. Från vänster: Pavel Mayer, Fabio Reinhardt, Alexander Morlang, Christopher Lauer och Martin Delius.

Valda – nu är det upp till bevis

Gruppledaren: "Jag vill inte att vår första dag ska vara ett dagis"

Det är den 4 oktober och Piratpartiets grupp i lantdagen har kallat till möte. Femton pirater sitter uppradade vid ett långbord, sladdar är slarvigt dragna över hela golvet. Sju har macdatorer, resten har pc, de flesta med ett Linuxsystem på. På uppradade stolar sitter ett tiotal pressrepresentanter. Det är ett helt vanligt gruppmöte i parlamentet, och till skillnad från alla andra partiers är piraternas öppna för alla. Förutom lantdagsgruppen är ett tiotal representanter för medierna här, och lika många pirataktivister. Om man inte har möjlighet att åka till Berlin finns det både som webradio och –teve. Alla ledamöterna sitter vid datorer eftersom dagordningen finns i ett delat dokument på internet. Protokollet förs i samma dokument, och vem som helst kan se i realtid vad sekreteraren skriver.

Det är det som är Piratpartiets ledord: transparens i allt. Inga mer förhandlingar i skymundan. -Detta möte följs faktiskt av mellan femhundra och tusen personer via internet, berättar ledamoten Pawel Mayer.

Det är svårt att tänka sig att så många skulle vara intresserade av att följa ett vanligt möte med organisationsfrågor på dagordningen, men Pawel

Mayer menar att det har en naturlig förklaring. Piratpartiet har goda opinionssiffror i hela landet, och några delstater har snart val. Det kan vara intressant för pirater från hela landet att veta hur det går till att hålla ett möte i en officiell församling.

- Snart kan det ju vara deras tur att genomgå samma resa, säger Pawel Mayer.

Mötet ska precis börja. Någon fixar med några sladdar så tekniken ska fungera rätt. -Ni måste förstå att vi är väldigt ironiska på våra presskonferenser, säger Martin Delius, gruppledare i parlamentet, i riktning mot pressen. -Va? nej, vi är aldrig ironiska, över huvud taget inte, säger mannen bredvid, Christopher Lauer, ironiskt.

Mötet domineras av en till synes meningslös fråga: sittordningen i plenum. Det finns 149 platser i den stora parlamentssalen, och partierna sitter var för sig. Längst till vänster sitter vänstern, längst till höger satt förut liberalerna FDP. Nu när de åkt ur parlamentet med dunder och brak, borde Piratpartiet överta platserna på högerflanken.

Oacceptabelt, tycker vissa. -Det är symboliskt helt fel att vi sitter till höger om kristdemokraterna CDU, som om vi vore mer höger än de,

säger Simon Kowalewski och fortsätter:

- Där har FDP suttit och blivit marginaliserade av CDU. Det är dålig karma att sitta där.

Piratpartiet skulle helst vilja sitta snett till vänster, mellan vänstern och de gröna. Men inget förslag de har lagt fram har godkänts av CDU, och då är det status quo som gäller tills vidare. Frågan är om piraterna ska driva frågan som en parlamentarisk fråga eller ej.

- Jag stuntar helt i var vi sitter. Vi är en färgglad massa, och sådan symbolik är fullkomligt oviktigt, säger Heiko Herberg.

- Vi vill vara ett pragmatiskt parti, och då är det verkligen dumt att ta upp en sådan icke-fråga i plenum, menar Christopher Lauer.

Diskussionen pågår länge. Tonen är bitvis hård, men alla respekterar talarlistan och det är ordning och reda. De flesta är eniga i frågan att de helst inte sitter längst till höger, men många är inte beredda att dra det så långt. Simon Kowalewski talar passionerat i frågan flera gånger. Han vill verkligen inte sitta på de platserna.

- Som om att vi skulle ha övertagit FDP:s platser. Så är det inte, FDP har på egen hand lyckats katapultera sig ut, menar han.

Lantdagsgruppledaren Martin Delius tänker respektera utfallet i omröstningen, men det är ingen tvekan om hans åsikt.

- Jag kan presentera frågan, men jag har verkligen ingen lust att ha dagis vår första dag.

- Det är uppenbart att CDU bara gör det här för att statuera ett exempel, säger Simon Kowalewski och fortsätter:

- De vill bara veta hur långt de kan driva oss. Om vi lägger oss nu kommer de veta att det går att driva med oss i framtiden.

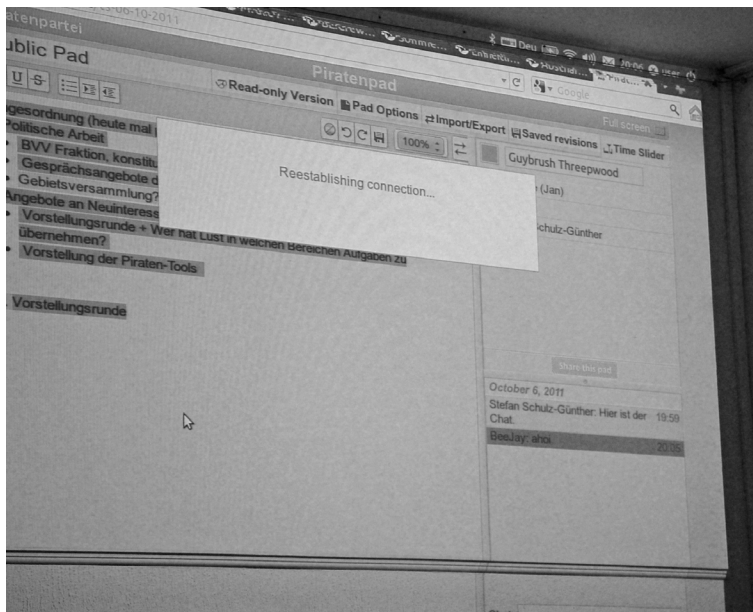
Efter en timmes diskussion kan mötet gå till omröstning. Det blir minsta möjliga marginal: åtta tycker Piratpartiet ska driva frågan om sittordningen, sju tycker inte det. Vissa av de som röstat mot är märkbart irriterade över resultatet.

Öppenhet vid i princip alla möten är Piratpartiets ledord. I bästa fall leder det till insyn och medverkan från medborgarna. Samtidigt är det lätt att se framför sig vilka problem en överdriven transparens för med sig. I fem år ska femton pirater hålla sams och driva en politik som till stora delar ännu inte är fastställd. Ingen av piraterna får lämna sin plats i förtid. Det finns inga ersättare, om någon hoppar av blir den stolen tom. Ingen kan bli långtidssjukskriven, föräldraledig eller ta ett sabbatsår. Inte ens om någon dörr får gruppen välja in en ny person.

Självklart kommer det uppkomma problem i parlamentsgruppen, om inte rent politiska skiljelinjer så personkonflikter. Eventuella interna stridigheter kommer läggas ut på internet till

Piraterna röstar, Martin Delius räknar.

Piratenpad, ett interaktivt verktyg för protokollföring.

allmän beskådan. Infekterade relationer kan visas upp för press och allmänhet, som ett politikens Big Brother.

Parlamentsgruppen är ändå ett under av organisation i jämförelse med hur en lokal träff kan vara. Piratpartiet är indelade i så kallade "crews", en lösare form av lokalgrupper. Kvällens möte är för Crew Guybrush Threepwood, uppkallad efter huvudkaraktären i Monkey Island, ett tv-spel med pirattema. De flesta crews har namn som anspelar på något nördigt och/eller pirater och kända fartyg. Crew Enterprise och Defiant är rymdskepp från Star Trek, Crew 1984 har tagit sitt namn från den kända boken av George Orwell.

En ideal crew-storlek är åtta personer, men onsdagkvällens möte har tjugofem deltagare. Det är Tempelhof-Schönebergs pirater som möts på ett café för homosexuella. Det är lätt att slås av ironin i att piraterna träffas på ett bögecafé, med tanke på att bara tre av de närvarande, inklusive undertecknad, är kvinnor. Det är jag, en blivande kommunfullmäktigeledamot och en kor-klippt kvinna i 60-årsåldern. Hon har lagat arabiskinspirerat fika till alla som vill ha. "Kapten" för Tempelhof-Schönebergs crew är lantdagsledamoten Simon Kowalewski.

-Tanken med ett crew är att man ska träffas under informella former och diskutera vad man vill, säger han.

Idag är det dock formell organisationspolitik på agendan. Tempelhof-Schöneberg är en av Berlins kommuner,

och Piratpartiet har fått fyra mandat. Tre av de nya ledamöterna är där och vill gå igenom den nya stadgan. Stommen i stadgan är tagen från lantdagsgruppen, som i sin tur tagit det mesta från de Gröna.

- Vi skickade den på remiss till kommunkansliet, och fick bakläxa på fyra punkter. Alla dessa punkter är tagna direkt från de grönas stadgar som varit i bruk i trettio år, berättar blivande lantdagsledamoten Pawel Mayer och får med sig ett skratt från mötesdeltagarna.

Stadgan slår bland annat fast att det inte får förekomma någon partipiska när Piratpartiet röstar. Ingen är tvungen att rösta på något mot sin vilja. Vem som helst har rätt att närvara på ett gruppmöte, och har talar- och förslagsrätt.

Gruppen vill ha en platt struktur, men de är tvingade att ha en styrelse. Eftersom de är fyra personer i gruppen ville de först ha fyra ordföranden, men det var inte möjligt. Nu har de istället en ordinarie och en vice ordförande, som har få privilegier i jämförelse med de andra.

Sabine Preußker är en av de fyra som valts in i Tempelhof-Schönebergs kommunfullmäktige. Hon vill veta gräsrotternas inställning till ledarskap. Två av de invalda vill nämligen bli ordförande: hon själv och Michael Ickes, som inte är närvarande.

-Vi båda står för olika ledarstilar. Jag vill kolla in läget först, vara lite taktisk för att sedan kunna utöva vår politik effektivt. Michael står för en mer kaosartad approach.

Sabine Preußker talar länge och väl. Hon vill ha förankring hos gräsrotterna för vem som ska bli ordförande. En diskussion sätter igång, men det blir inte som hon tänkt sig. De flesta är nämligen eniga om att de tycker att gruppen ska lösa det själv.

-Det är ni som ska fungera tillsammans i fem år, ni avgör bäst själva hur det ska gå smärtfritt, säger en kille med pipskagg.

Diskussionen glider in på förhandlingar med andra partier. Det finns ingen formell dagordning, och snart är de tillbaka på ordförandefrågan igen.

I jämförelse med parlamentsgruppmötet dagen innan är det här natt och dag. Ingen moderering och ett möte som pågår i det oändliga. Tre timmars möte utan paus kan ta kål på vem som helst. Med tanke på att långt över hälften av piraterna är rökare, och det är rökfritt i lokalen, är det nästan ett hjältedåd att sitta så länge.

När det till slut blir paus diskuterar några pirater mötet. De flesta är ense om att det var för kaotiskt, för långt, och att "crewet" måste splittas.

- Ett crew är tänkt att vara åtta personer, men det har vi inte varit på över ett år, säger Simon Kowalewski.

När gruppstorleken överstiger det antalet blir det nödvändigt med moderering av mötena. Och tanken med crew-konceptet är att det ska vara fritt, utan talarlista och dagordning. Man ska bara gå dit och prata om det man har lust till.

Jag frågar "kapten" Simon Kowalewski om de inte borde ha infört talarlista när de insåg att mötet inte skulle fungera bra. Men han tycker inte det.

- Ett crew ska inte ha moderering, då har det förlorat hela sin poäng. Om vi hade haft talarlista hade folk inte förstått att crewet behöver delas, då hade de inte lärt sig någonting.

För en utomstående eller någon som kommit på mötet för första gången kan ett sånt möte verka avskräckande, menar jag. Då har piraterna förlorat en potentiell medlem.

- Det är möjligt, men den person som inte kommer tillbaka var i så fall inte motiverad att verkligen engagera sig. Och vissa av de här människorna skulle det verkligen vara bra om man skrämde iväg från partiet, menar Simon Kowalewski.

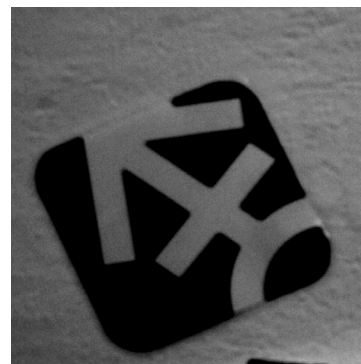
Det är en högre tröskel för att bli medlem i Piratpartiet i Tyskland än i Sverige. Det är gratis att gå med i svenska Piratpartiet, och partiet har 17 000 medlemmar. I Tyskland måste man vara över sexton år och medlemsavgiften är 36 Euro, ungefär 350 kronor. Det går att komma billigare undan, men det prövas i varje enskilt fall. Ändå har tyska Piratpartiet drygt 15 000 medlemmar. Liksom allt annat med partiet växer

även medlemsantalet så det knakar.

Nästa dag är det tänkt att kommunfullmäktigegruppen i Tempelhof-Schöneberg ska grundas. Crewmötet dagen innan pågick till eftermiddag, dagens möte börjar vid 10-tiden. De träffas i Simon Kowalewskis nyligen nedlagda vegancafé i Schöneberg. Caféet läggs ner eftersom han har kommit in i lantdagen och inte kommer ha tid att driva det. Kanske kommer lokalen överlåtas på de lokala piraterna. Det finns redan kontorsstolar, bord och trådlöst nätverk, och man skulle slippa mödan i att köpa och flytta nya saker. Ägaren till lokalen har dock sagt nej till att ha Piratpartiet som hyresgäster. Varför är oklart.

Idag är första gången jag sett en pirat skriva på ett papper. Ett helt vanligt, analogt, vitt papper. Blivande kommunfullmäktigeledamoten Michael Ickes gör en mindmap över vad han hade tänkt att säga för att bli vald till ordförande för gruppen. Det kan tyckas lite märkligt att ha sådana brandtal, gruppen har haft möten flera gånger i veckan i tre veckor och består bara av fyra personer. Förutom dessa är en vanlig medlem, Simon Kowalewski och undertecknad närvarande, men vi har självklart ingen rösträtt.

Michael Ickes har försökt att göra upp en riktig struktur för sitt tal, men det hjälper inte. Efter bara några meningar börjar han prata hur man kan införa gratis trådlöst internet för alla, men han säger ingenting om sig själv. Efter tio minuter har han fortfarande

Ett queermärke på väggen i caféet där "crewet" möts.

inte lyckats säga något om varför just han är bäst lämpad att företräda gruppen utåt.

Gruppmedlemmen Jacob Schulz-Günther bryter in efter ett tag. Han säger att Michael Ickes ofta blir mycket frustrerad eftersom ingen förstår vad han säger. Michael Ickes nickar instämmande.

- Men det är ju där som ni kan hjälpa mig. Jag hoppas ni kan tolka så att de förstår, menar han.

- Har du verkligen förstått vad ordförandeposten innebär? Du måste företräda gruppens åsikter i alla lägen, även när de inte är dina egna, fortsätter Jacob Schulz-Günther.

- Vi fyller olika funktioner, säger Sabine Preußker och fortsätter:

- Jag är mer av den diplomatiska sorten, och det ger dig mer utrymme för att trolla, för det är också viktigt.

Ordet "trolla" kommer från internetkulturen. Att trolla är att förstöra en forumdiskussion, exempelvis genom att provocera eller föra diskussionen från dess ursprungliga ämne. Vanligtvis är det ett helt negativt ord, men ingen i rummet reagerar på att Sabine Preußker just sagt att Michael Ickes trollar. Tvärt

En viktig del av piratens dagliga näring: cigaretter och Club Mate, en dryck baserad på sydamerikanskt te. Piraterna dricker just Club Mate för att det påminner till färgen om rom, som de karibiska piraterna ju drack. Dessutom är det koffeinhaltigt, och därför livsviktigt för en nörd.

”
Eventuella interna stridigheter kommer läggas ut på internet till allmän beskådan. Infekterade relationer kan visas upp, som ett politikens Big Brother.

Jacob Pfender lyssnar på kommunkollegan Sabine Preußker. Hon vill veta vilka egenskaper aktivisterna vill se i en ordförande.

om nickar han instämmande. En viss användning av medveten trollning kommer troligen bli del av Piratpartiets strategi. Att utmana regler som man anser är meningslösa är i högsta grad en viktig fråga för piraterna.

Diskussionen har främst till syfte att få Michael Ickes tillfreds med att han inte blir vald till ordförande. De andra gruppmedlemmarna betygar gång på gång att han fyller en viktig funktion i gruppen, men inte som den som står längst fram. Sabine Preußker väljs till ordförande för piratgruppen i Tempelhof-Schönebergs kommunfullmäktige.

Två dagar tidigare intervjuar jag henne. Vi träffas på ett österrikiskt café nära Nollendorfplatz i Schöneberg. På menyn står bland annat apfelstrudel, men tyvärr är den inte klar när vi är där. Sabine Preußker roar mig med en anekdot om en österrikare som startade ett apfelstrudel-företag i Berlin. Han började experimentera med olika sorter, utan russin eller med rabarber. Till slut hade han till och med uppfunnit en grönsaksstrudel. Det är uppenbart att hon kan mycket om staden i stort och smått. Hon är trots allt född och uppvuxen i Schöneberg.

Sabine Preußker ber om ursäkt för att hon är försenad, trots att hon är där bara två minuter efter utsatt tid.

–Jag har själv väldigt svårt för människor som kommer sent, säger hon.

Det var en skräll att Piratpartiet kom in i Berlins parlament och alla kommunerna. Den andra stora skrällen är att liberalerna FDP inte längre sitter i något beslutande organ i Berlin. Även på riksplanel ligger partiet långt under femprocents-spärren. Om det

var val idag skulle FDP gå från att sitta i regeringen till att inte ens komma in i förbundsdagen. Och om det var val idag skulle Piratpartiet få nio procent av rösterna.

Det går inte att undgå den skadeglada tonen i Sabine Preußkers röst när hon pratar om FDP:s misslyckande. Ändå betecknar hon sig som liberal. Hur går det ihop?

–Jag var medlem i FDP 2005 till 2006. Jag kan det interna, vet hur de har försatt sig i den här soppan, säger hon.

–Medlemsbasen består fortfarande av liberala och bra människor. Men maktförhållandena gör att de inte har något att säga till om.

Ganska snart fick Sabine Preußker nog av det interna spelet och hoppade av partiet.

–Redan när jag gick ur FDP var det många som frågade om jag tänkte gå över till Piratpartiet nu, berättar hon.

Det gjorde hon inte. Hon gjorde andra saker som hon gillade. Sabine Preußker är i det närmsta nyhetsnarkoman, och varje dag läser hon online-versionen av de flesta stora tyska, amerikanska och brittiska tidningarna.

–Jag föredrar att läsa dem tidigt på morgnarna. Det är då de intressantaste nyheterna finns med, senare på dagen prioriteras de ner eller tas bort. Journalistiken är i kris, menar hon och förtydligar:

–Jag läser så många tidningar, och när alla tidningar har exakt samma rubriker... Undersökande journalistik är ju dyrt.

Efter ett tag kände hon att hon inte kunde sitta för sig själv och vara arg. Det var dags att engagera sig, och i januari i år blev hon medlem i Piratpartiet. Hon har följt partiet sedan starten 2006 för att se hur det utvecklades. När

I förbundsvalet 2010 fick piraterna nästan 850 000 röster.

hon väl bestämt sig betalade hon sin medlemsavgift och gick på möte.

–Många kollar först upp partiet och ser hur de trivs socialt. Men jag hade bestämt mig innan jag gick på mötet. Det sociala får ju inte hindra, eller vara enda grund för, det politiska engagemanget.

Fem år framåt kommer Sabine Preußker sitta i Tempelhof-Schönebergs kommunfullmäktige. Där vill hon främst driva frågor om partiets hjärtefråga transparens.

–Vissa saker är viktiga att de skyddas, främst då personliga saker. Med tiden har politiken börjat utspela sig bakom lyckta dörrar, och det blir bara värre.

Sabine Preußker berättar att medborgarna redan nu har rätt att veta om kommande beslut och opponera sig, men att de inte har någon reell möjlighet att göra det. Först när beslutet är taget skriver medierna om det, men då är det för sent.

–Det heter att medborgarna stillatigande har accepterat.

Men om det är så svårt att informera sig gör man inte det.

En annan fråga som engagerar henne är skolan.

–Jag är uppvuxen i ett mycket liberalt, fritänkande hem. Jag tycker frihet är viktigt, att kunna förstå och leva sida vid sida med andra, även om de inte tycker och tänker som en själv och utan att inordna varandra i fack.

Detta är någonting som saknas i dagens utbildningssystem, menar Sabine Preußker.

–Det finns såklart undantag, men de flesta skolor premierar inte självständigt tänkande.

Sabine Preußker går till och med så långt som att säga att dagens utbildningssystem syftar till att göra eleverna till små soldater.

–Det tänket har till och med börjat komma in på universitetet. Så var det inte när jag läste!

Tyskland har flera parallella utbildningsvägar, och den första uppdelningen sker redan vid 10-12 års ålder. Många tycker att det är ett dåligt system.

–Hur kan man veta om en tioåring passar bäst som diskplockare eller läkare? frågar hon mig retoriskt.

Sabine Preußker är utan tvekan en väldigt mediekritisk person. Flera gånger när jag försöker sammanfatta vad hon har sagt rättar hon mig för att hon tycker jag har förenklat för mycket. Hon vill absolut inte bli felciterad. Så mycket nyheter som hon läser är det inte konstigt att hon är insatt i hur medierna fungerar. Men hon säger att det snarare är pressen som blir styrd av politiken, inte tvärt om.

–Medierna måste ju ha hög upplaga för att klara sig. Den journalist som är för kritisk mot politikerna blir inte inbjuden till nästa presskonferens eller får inga intervjuer. Och då går upplagorna ner.

Men samma mekanism kan användas på båda hållen, menar Sabine Preussker.

–Om alla medier skulle bestämma sig för att de inte vill vara med på politikernas villkor, skulle ingen skriva om dem. Och när politikerna inte syns blir de inte valda.

Sabine Preußker tror att Piratpartiets framgång i Berlin beror på mediernas logik. När partiet ligger runt femprocentsspärren i valprognosen, rapporterar fler och fler medier om dem. När

” När till och med en borgerlig redaktör skriver att Piratenpartei är ett valbart parti, då har man kommit långt

fler läser om partiet blir de mer populära i valprognosen, vilket gör att medierna rapporterar mer och positivare. Det blir en god cirkel som har gagnat piraterna enormt. Man kan inte längre vifta bort dem som oseriösa nördar, och fler journalister skriver om deras politiska sakinnehåll på ett seriöst sätt.

–När till och med en redaktör för borgerliga Tagesspiegel skriver att Piratenpartei är ett ”valbart parti”, då har man kommit långt, säger Sabine Preußker.

Frågan är bara hur långt som är kvar. Vägen mot politiskt inflytande är krokig och kantas av interna stridigheter, mediedrev och politiska misslyckanden. Men Piratenpartei har utan tvekan potential att bli ett politiskt parti att räkna med.

–Vilken resa har de Gröna gjort? De började ju som ett utsläppsparti, och med tiden har de breddat sin politik, säger Rick Falkvinge.

Det tog många år för de

Kommunkullmaktigeledamot Michael Ickes gör en mindmap.

Gröna att utarbeta ett heltäckande politiskt program. Med tiden kommer Piratenpartei, som började som ett rent internetparti, också att ha åsikter i de flesta frågor.

Det är mycket vanligt att Piratenpartei liknas vid de Gröna för 30 år sedan. Den inomparlamentariska miljö- rörelsen är en ung partibild-

ning som efter en del barnsjukdomar har haft globala framgångar. Eftersom de har lyckats är det tacksamt för Piratenpartei att liknas vid dem. Det gör att allmänheten kan ha mer överseende med de misstag partiet oundvikligen kommer att göra.

Det är inte konstigt att det är just i Berlin, med sin lilla

yta och alternativa befolkning, som den enorma framgången kom. Det är tveksamt om det kommer upprepas i de tyska val som står inför dörren, till lantdagen i Schleswig-Holstein o, ett halvår och i Niedersachsen om 18 månader. Men om två år är det förbundsdagsval. Beroende på hur de har skött sig kommer det att bli stor piratsuccé – eller platt fall.

Rick Falkvinge är övertygad om att Piratpartier kommer att slå igenom över hela jorden. Men det kommer ta tid. –När vi nördar hittar ett problem ordnar vi ett 24-timmars programmeringsmaraton och sen är det fixat. Men att bygga en politisk rörelse tar decennier, säger han.

Piraternas politiska rörelse har bara funnits i fem år. På så kort tid har de nått stora framgångar, kanske större än någon annan partirörelse någonsin fått. Förutom Berlin är de representerade i Europaparlamentet och kommuner i fem länder. En pirat satt till

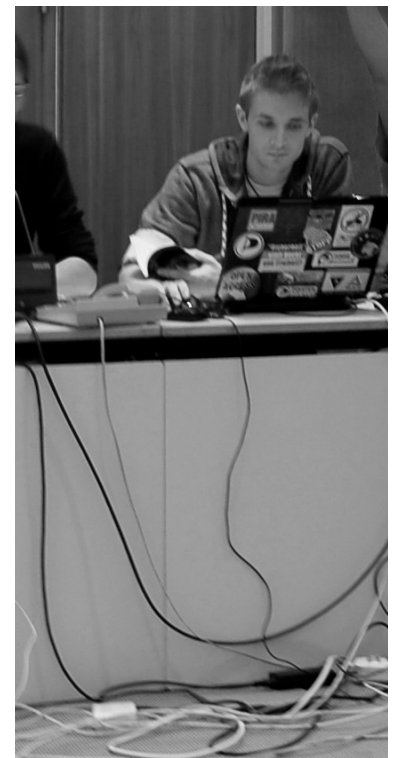
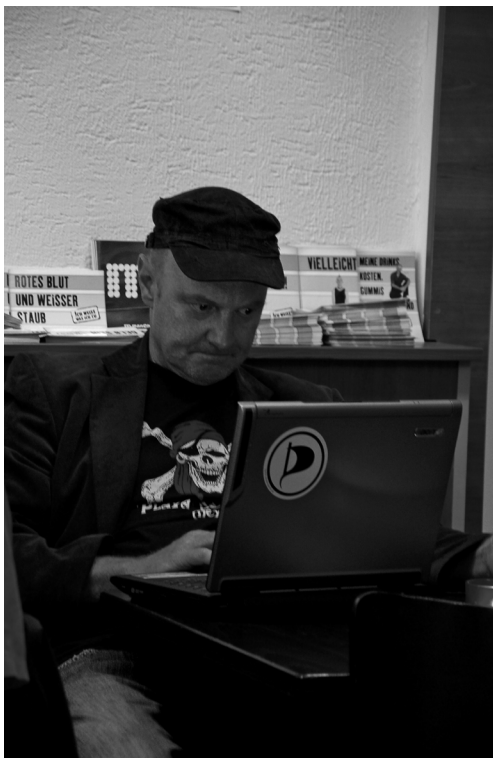
och med i interimsregeringen i Tunisien mellan januari och maj i år. Det är omöjligt att sja om hur det går för partiet om ytterligare fem år. Om 25 år är de lika gamla som den gröna partirörelsen är nu. Kanske är de också i politikens finrum, sitter i regering och tar ansvar för statsbudgeten. Kanske är de lika ideologiskt drivna som nu. Eller så för de en tynande tillvaro i politikens utkant.

Emma Lilliestam är frilansjournalist och Tysklands-fantast. Redan som tolvåring var hon i Berlin första gången och sedan 2008 har hon bott i staden i långa perioder.

Sabine Preußker har tidigare varit modell och turnémanager. Hon har festat med både David Bowie och Andy Warhol.

” Om två år är det förbundsdagsval. Beroende på hur Piratpartiet i Berlin har skött sig kommer det att bli stor succé – eller platt fall.

En pirat går aldrig hemifrån utan sin dator. Från vänster en laptop med pirat-logga, en med Linux-pingvinen, en mac och en dator med många många klistermärken.